

DE KWESTIE

Het 'stoelincident' in Ankara, waarbij de fauteuils waren klaargezet voor de heren Erdogan (rechts) en Michel en mevrouw Von der Leyen werd verwezen naar de sofa. FOTO AFP

OPINIE Dorith Kool, Patrick Bolder en Murat Dogan

NAVO moet beslissen wat het wil met Turkije

Turkije verwijderd zich steeds verder van de waarden en standaarden die we in Nederland en Europa acceptabel vinden. De nieuwste verontwaardiging over de Turkse opstelling was de al dan niet opzettelijke schoffering van Ursula von der Leyen (voorzitter van de Europese Commissie), die samen met Charles Michel (voorzitter van de raad van EU-regeerders) vorige week de Turkse leider Erdogan bezocht.

Vorige maand trok Turkije zich terug uit de door Erdogan zelf in het leven geroepen Istanbul-conventie over vrouwenrechten en in de discussie over een nieuw kanaal tussen de Zwarte Zee en de Middellandse Zee kwam de houdbaarheid het Verdrag van Montreux ter sprake.

Eigen koers

Dit zijn geen op zichzelf staande gebeurtenissen. Turkije is al langer bezig een eigen koers te varen ter versterking van haar machtspositie in de regio. Olie- en gasboringen in de Middellandse Zee nabij Cyprus, bemoeienissen in Syrië en in de strijd tegen/met IS, invloed in de Nagorno-Karabach-oorlog van vorig jaar, de Europese vluchte-

Het botert niet tussen Turkije en het Westen. EU-toetreding lijkt voor de Turken verkeken en ook binnen de NAVO zijn de verhoudingen gespannen. Dorith Kool, Patrick Bolder en Murat Dogan argumenten dat de NAVO snel moet bepalen wat het aan moet met bondgenoot Turkije.

lingendeal en de wijziging in de opstelling jegens de Oeigoeren zijn enkele bekende voorbeelden van Turkse machtspolitiek en eigengebreidheid.

Turkse toetreding tot de EU is inmiddels ver weg. Maar hoe zit dat met de NAVO? Turkije is een van de oudste NAVO-leden en de eerste die in 1961 (Amerikaanse) kernwapens op haar grondgebied stationeerde.

Daarbij heeft het na de VS de grootste militaire organisatie binnen het bondgenootschap, spendeert bijna twee procent van haar bruto nationaal product aan defensie, met een investeringsquote van bijna 35 procent.

Flirten

Maar ook is Turkije aan het flirten met de Russische Federatie en heeft de moderne S400 radars verwor-

ven. Het logische Amerikaanse antwoord daarop was dat de Turken dan geen nieuw F-35 gevechtsvliegtuig mogen kopen.

Om te duiden waar Turkije heen kan gaan, schetsen wij welke drie scenario's voor de hand liggen. In het eerste gaat Turkije de NAVO verlaten en streeft het naar een Ottomaans rijk 2.0. In het tweede scenario blijft Turkije binnen de NAVO, maar blijft het land net buiten de lijntjes kleuren, zoals

nu. In het derde scenario conformeert Turkije zich weer netjes aan wat de NAVO (en de EU) het liefst van dit land zien.

In onze ogen zijn twee variabelen aan te wijzen die die toekomstige koers van Turkije gaan bepalen: de interne publieke steun voor de NAVO enerzijds en de economische ontwikkelingen anderzijds. Een sterker wordende economie, gecombineerd met aflatende interne steun, zal Turkije bijvoorbeeld naar het eerste scenario leiden.

Machtswisseling

Wij hebben geen kristallen bol, maar weten wel zeker dat er een moment komt waarin de NAVO kritisch moet kijken naar wat ze met Turkije aan moet. Erdogan heeft niet het eeuwige leven en zijn beoogde opvolger Soylu lijkt nationalistischer en meer anti-westers te zijn. Bij een dergelijke machtswisseling moet de NAVO weten wat het wil. Afwachten tot het zover is en dan pas tot besluitvorming komen, is te laat.

Dorith Kool en Patrick Bolder zijn beiden strategisch analist bij het Haags Centrum voor Strategische Studies (HCSS); Murat Dogan, is oud-kolonel van het Turkse leger en nu statushouder in Nederland.

Een F-16 van de Turkse luchtmacht. Turkije is na de VS de grootste militaire organisatie binnen de NAVO. FOTO ANP/HH